

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

VII. An Spiritus S. procedat à Patre & Filio velut vno principio & spiratore,
an duobus spira[n]tibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

luntatem: Ergo duæ personæ procedentes. Respondeo ex communi, quam sequitur etiam Vasquez. cit. cap. 7. eo casu nec futuras duas processiones secundum rem, nec duas relationes productæ, nec adeo etiam duas personas productas. Cum enim, ut dicitur, processio per voluntatem necessario & intrinsece deponat duas personas producentes, proinus altera earum sublata, non esset.

Obijcitur etiam contra nostram sententiam. Anselmus libro de processione Spiritus sancti capite 2. ubi ait: *Hec igitur sola causa pluralitatis in Deo, ut Pater & Filius, & Spiritus sanctus dici non possunt, de inuicem, sed alij sint ab inuicem, quia prædictis duobus modis (generatione scilicet & processione) est Deus de Deo. Nam quoniam Filius existit ex Deo nascendo, Spiritus sanctus procedendo, ipsa diuersitate natiuitatis & processione referuntur ad inuicem ut diuersi.* Et capite 4. *Nam si per aliud non essent plures Filii, & Spiritus sanctus, per solum hoc essent diuersi, scilicet quia alter nascendo, alter existit procedendo.*

12 Respondet Vasquez cit. disp. 147. cap. 7. Anselmum Scoti quidem sententiam tradidisse; sed veriori tamen non posse præiudicare. Sed verius existimo, hoc sensu Anselmum non esse locutum, sed alio diuerso, nimirum supponendo, in posteriori dicto, quod Filius & Spiritus sanctus reipsa nunc sint personæ distinctæ, ut Græci pariter, cum Latinis affirmabant, ex hac hypothese dixit, si aliunde non essent diuersi, per hoc tamen fore diuersos &c. nimirum supponendo, quod sint diuersi. In priori autem dicto locus videtur de processione, prout à parte rei Spiritui sancto conuenit, ita ut per eam à Patre filioque procedat; quod esse de ratione huius processions mox dicemus.

13 Atque ex his colligitur, qua ratione duæ illæ processiones seu emanationes passivæ Filij & Spiritus sancti inter se distinguantur; cum enim omnium sententiæ realiter distinguantur, non minus quam personæ, ut etiam suo loco quaestione tertia dictum, non tamen ab omnibus eadem huius distinctionis causa & ratio affertur, ut videre est apud Scotum in prim. disp. 13. quaest. prima. Primo enim Egidius d. 13. art. 2. & Ferrariensis 4. cont. gent. cap. 24. docent, origines distingui per terminos. Sed cum à termino non tam sumatur distinctio realis & numerica, quam specifica motus; ac simul etiam motus formaliter, & in recto non sit ipse terminus, non videtur hæc responsio sufficiens. Secundo Henricus in summ. artic. 37. quaest. 7. & quodlib. 6. quaest. 1. & Adamus Goddamus in 1. d. 6. quaest. 1. art. 2. causam huius distinctionis realis referunt, in distinctionem formalem & rationis, quæ est inter intellectum & voluntatem, velut principia utriusque processions. Sed quia distinctio formalis ac rationis multo minor est, quam realis, præsertim strictè accepta, qualis est inter personas; ac simul etiam principium actionis seu passionis extrinsece quodammodo se habet ad actionem; ita ut passiva origo formaliter non sit ipsum principium, ea ratio etiam non sufficit, ut rectè Scotus loco cit. Qui proinde tertio cum Bonaventura d. 13. quaest. 3.

docet, emanationes has distingui se totis, seu quod idem est, seipsis primò; hoc ipso, quia disparatæ, ac sua natura diuersæ sunt: quod etiam docent Gabriel cit. dist. 13. quaest. vii. art. 2. & Durandus quaest. 2. à num. 32. Sed quia in diuinis distinctio realis non est, nisi secundum oppositionem relatiuam (alias enim etiam Paternitas, & spiratio actiua inter se realiter differrent) ac proinde ea quæ sibi relatiuè non opponuntur, per se primo realiter distingui non possunt; Verior est quarta sententia S. Thomæ quaest. 10. de potent. art. 2. qui eodem modo de processionsibus sentit, ac de relationibus; nimirum sola oppositione relatiua distingui posse; siue quia directe secundum se relatiuè opponuntur, siue quia indirectè quasi & ratione adiuncti hanc oppositionem habent. Quod in proposito ideo fit, quia Filiatio siue generatio passiva necessario ac intrinsece adiunctam habet spirationem actiuam, quæ directè ac per se opponitur processioni; siue spectetur ut relatio est, siue ut origo: siquidem etiam origo est relatio quasi in fieri. Atque hæc sententia est etiam Caietani hic quaest. 27. art. 4. & communis Thomistarum, aliorumque recentiorum, quam pluribus tueretur Vasquez disp. 148. cap. 2. Idem docuimus supra quaest. 3. dub. 2.

DVBIVM VII.

Ex quarum rerum amore procedat Spiritus sanctus; & an procedat à Patre & Filio velut uno principio, & spiratore, ac duobus spirantibus.

S. Thomas. 1. p. q. 36. a. 4.

14 Spectat hæc quaestio ad modum processions ipsius Spiritus sancti ex Patre & Filio melius cognoscendum; siue is consideretur ex parte obiecti terminantis amorem, ex quo procedit; siue ex parte ipsius principij, quod diximus esse Patrem & Filium.

15 Assertio I. Circa obiectum amoris, ex quo procedit Spiritus sanctus, eodem modo, seruata proportione ratiocinandum est, quo de obiecto intellectiōnis, ex qua procedit Verbum: ita nimirum, ut sicuti verbum procedit ex cognitione tum ipsius Essentiæ diuinæ, omniumque personarum, tum etiam ipsarum creaturarum, non quidem secundum Esse actualis existentia, sed secundum esse possibile consideratarum; ita etiam Spiritus sanctus procedat, tum ex amore Diuinitatis, omniumque personarum; tum etiam ex amore necessario creaturarum secundum esse possibile; non autem ex amore libero earundem secundum esse actualis existentia. Prima pars est communis Doctorum, & traditur etiam à Vasquez disp. 143. c. 5. Alteram partem tradunt citati pro eadem sententia de processione verbi dub. 3. Ratio generalis est. Quia sicut se habet diuinus intellectus ad sua obiecta, & terminum inde procedentem; ita etiam voluntas

diuina.

diuina se habet ad eadem objecta, & terminum, seruata proportione; saltem supponendo, quod Deus velit & amet creaturas etiam secundum esse possibile; vti nos quidem docuimus disp. 2. q. 10. dub. 1. & cum Scoto agnoscit etiam Vasquez hic disputatio. 132. capit. prim. tamen id quidam negent.

2 Assertio II. Pater & Filius sunt vnus spirator, seu vnum principium spiritus sancti, non duo; quamuis recte dicantur duo spirantes. Ita S. Thomas q. 37. art. 4. & communis Doctorum. Et secunda pars est extra controuersiam; quia spirans est nomen adiectiuum; ad hoc autem, vt nomen adiectiuum pluraliter dicatur, sufficit multiplicatio suppositorum; vt iuxta communem doctrinam Theologorum dictum q. 1. dub. 7. & notauit S. Thomas ibidem ad 7.

3 Prima pars habetur in Concilio Florentino, decreto vnionis, atque etiam alias, vbi id sapius inculcatum fuit græcis, qui latinos inculcabant, quasi duas causas, seu duo principia spiritus sancti constituerent. Idem habetur in Concilio Lugdunensi, vbi contrarius loquendi modus damnatur, vt refertur capit. vnic. de sum. Trinit. & fid. Cathol. in 6. quicquid in contrarium dixerint. Durandus in 1. d. 29. q. 2. & Ariminenfis dist. 12. q. 1. etsi non tam reipla, quam verbis à communi sententia discrepantes. Cum enim pariter omnes fateantur, esse vnã & eandem numero virtutem spirandi in Patre & Filio; quod eadem numero essentia & voluntas in vtrisque est; duo tamen illi contendunt, nihilominus ex vi verborum duo dicenda principia; eo quod nomẽ principij sit quasi adiectiuum, ad cuius pluralitatem satis est multiplicatio suppositorum, etiam si forma non multiplicetur, vt dictum. Quibus ex parte consentiunt Gabriel & Ockam in 1. d. 12. q. 1. rati vtrumque dici ex vi verborum posse, & esse vnum principium spirandi, & esse duo principia; quamuis propter hæreticos, & ne errandi occasio præbeatur, posterior propositio ab Ecclesia negetur.

4 Sed insistendum communi sententiæ S. Thomæ, quæ absque temeritate, etiam in modo loquendi, iam à duobus concilijs generalibus recepto & approbato, rejici non potest, vt recte Torres q. 36. a. 4. com. part. 2. Molina ibidem, Suarez lib. 10. cap. 7. Vasquez disp. 149. capit. 3. & communiter recentiores; tamen Gregorius de Valentia hic q. 10. pun. 5. non admodum videatur hunc loquendi modum Durandi improbare, certo sensu acceptum. Ait enim; *si dictum illud Durandi intelligatur, quatenus spiritus sanctus procedit à Patre & Filio, etiam vt inter se distinguuntur, non esse temerarium, tamen si sit falsum.* Sed quia vti dici solet, verbis etiam inordinate prolatis incurri potest hæresis, isque loquendi modus omnino reprobatus est in Concilijs, non potest is sane absque temeritate vlllo sensu defendi.

5 Ratio verò assertionis est, iuxta S. Thomam ibidem ad 7. Quia nomina principium & spirator non sunt nomina adiectiua, vti putauit Durandus, sed substantiua; quæ pluraliter non dicuntur, nisi præter supposita etiam forma multiplicetur,

vt suo loco dictum quæst. 1. dub. 7. & recte etiam notauit S. Thomas eod. art. 4. Sicut non dicimus tres Creatores, siue tria principia creandi, nec tres Deos, vel Dominos, aut tres Sapientias. Ea vero forma in proposito est ipsa virtus seu actus spirandi; qui in vtroque est idem.

Accedit insuper, quod vt recte argumentatur etiam S. Thomas ibidem, Pater & Filius in omnibus vnum sunt, in quibus non obuiat relationis oppositio; at vero secundum spirationem actiuam sibi nullo modo opponuntur: Ergo, &c. Quibus de causis etiam Torres q. 39. artic. 3. cum Anselmo cap. 12. de process. spir. docet, non posse etiam simpliciter & absolute dici plura principia, Patrem, vt est principium Filij, & Filium, vt est principium Spiritus sancti; quamuis hæc sint inter se ratione distincta.

6 Obijci potest Hilarius lib. 1. de Trinit. vbi ait, Spiritum sanctum esse à Patre & Filio auctoribus. Sed bene respondet S. Thomas cit. q. 36. a. 4. ad 7. eum improprie locutum fuisse, ponendo substantiuum pro adiectiuo: sicut è contrario Athanasius in symbolo dicendo, *Non tres omnipotentes*, posuit adiectiuum pro substantiuo, seu quod idem est, adiectiuum substantiue vsurpauit.

7 Assertio III. Nihilominus tamen, Spiritus sanctus, eiusque processio, per se & ex sua ratione deposcunt sibi ex parte principij duas personas. Est communis Doctorum, post S. Thomam hic q. 36. a. 4. ad 1. & in 1. d. 11. a. 2. & 4. quam tenent etiam Torres, Caietanus, & recentiores Thomistæ hic eodem art. 4. item Ariminenfis, Richardus, Capreolus, & Argentina d. 11. Marfilii in 1. q. 15. a. 3. Henricus Gandauensis in sum. a. 54. Vasquez disp. 150. cap. 2. Suarez lib. 10. capit. 6. etsi contrarium doceat Scotus in 1. d. 12. quæst. 1. vbi dicit, Spiritum sanctum vi suæ processionis, ac proprietatis personalis non postulare ex parte principij duo supposita spirantia; tamen quidem potentia spirandi non sit in potentia proxima ad spirandum, quousque sit in duobus suppositis; non quia principium spirandi per se postulet duo supposita, sed quia quories in aliquo agente sunt duo principia actiua inter se ordinata, posterior non est in potentia proxima ad operandum, quousque prius operetur: huiusmodi autem sunt potentia generandi & spirandi; sicut etiam intellectus & voluntas. Cui sententiæ ex parte etiam consentiunt Durandus in 1. dub. 11. quæstion. 3. & Gabriel in 1. d. 12. quæstion. 2. articulo 1. & 2.

8 Ratio assertionis est. Quia Spiritus sanctus ex sua ratione ac per se procedit, non solum absolute, vt Amor, quod putauit Scotus; sed vt Amor mutuum, seu vt loquitur Sanctus Thomas, vt vnicius duorum, adeoque velut amor amicitia Patris ac Filij, vt sapius indicant Sancti Patres: de ratione autem talis amoris est, vt sit duorum amantium, non vnicius. Ex quo etiam refellitur fundamentum tam Scoti, vt dictum; quam Durandi, qui putauit, Spiritum sanctum proprie ac formaliter non procedere vt amorem, quod suo loco refutauimus.

9 Assertio IV. Spiritus sanctus procedit à Patre & Filio formaliter, vt à pluribus & distinctis personis; non autem vt sunt vnū quoddā indiuiduū per relationem spirationis constitutum. Hanc assertionem expressè tradit S. Thomas hic quæst. 36. art. 4. ad 1. & sequuntur Caietanus, Torres, & Thomista recentiores ibidem, Ariminenfis in r. d. 12. Suarez lib. 10. cap. 4. & Albertinus tom. 2. Prædicam. Ad aliquid coroll. 15. dubio 1. etfi dissentiant Gabriel in r. d. 12. quæst. 1. art. 2. & 3. & apud eundem Ockam eadem dist. quæst. 1. Gregorius de Valentia hic q. 10. punct. 4. Molina q. 36. art. 4. disp. 2. qui dicunt, Patrem & Filium spirare, vt sunt vnum quoddam indiuiduum (addit Molina, *subsistens*) constitutum ex essentia & relatione spirationis actiue, quod sit prius origine, quam persona Spiritus sancti, & immediatum eius principium Quod; sicut tres personæ sunt vnum principium creaturæ, vt sunt hic Deus. Addit tamen etiam Gregorius de Valentia, procedere quoque ab ipsis, vt plures sunt, quod tamen non satis video, quomodo cum priori cohareat; nisi fortè hoc sensu, quod immediatè procedat à duabus personis, non quatenus duæ personæ, sed quatenus vnum quoddam indiuiduum; à duabus vero personis, quatenus duæ & distinctæ personæ sunt, procedat vt sic non immediate ab vtraque, sed ab vna quidem, nempe Filio, immediate, à Patre vero mediata, iuxta dub. 5.

10 Ratio vero huius assertionis est. I. Quia spiratio vt sic, per se ac formaliter requirit principium Quod, non solum subsistens, sed planè etiam suppositum aliquod siue personam: non datur autem in proposito aliquod subsistens, multo minus suppositum vnum, quod constitutur ex duabus personis, siue quod complectatur duas personas, Patrem scilicet & Filium: nam quod de vno indiuiduo subsistente, pluribus personis communi, dicit Molina, supra quæst. 1. dub. 6. refutatam est. Ergo personæ illæ sunt vnum principium spirandi; non vt vnum quoddam indiuiduum sunt, sed vt plures personæ subsistentes sunt.

11 II. Pater & Filius, eo ipso quod sunt personæ iam subsistentes, quæ voluntatem communem habent, ante productionem per eandem voluntatem, iam sunt sufficienter constitutæ in actu quasi primo ad producendum Amorem. Idem enim, ceteris paribus est immediatum ac sufficiens principium Quod productionis per voluntatem, quod est principium productionis per intellectum, vt in humanis patet.

12 III. Notabilis est differentia inter paternitatem, & relationem spirationis actiue, iuxta Sanctum Thomam quæst. 40. art. 4. & dicta superius q. 3. quod Paternitas vt proprietas constituens personam generantem, supponitur quidem ante generationem, quia sine illa nondum intelligitur persona: at verò relatio spirationis sub nulla ratione præsupponitur ad productionem Spiritus sancti; quia iam supponuntur personæ spirantes; ac proinde relatio spirationis nec est conditio ad spirandum requisita, nec principium Quo, seu virtus spirandi, constituens principium Quod spirationis, vt putant contrariæ sententiæ auctores; sed

principium spirandi Quod complet & perficiunt Paternitas & Filiatio, quæ tales sunt, tanquam nimirum conditiones, vt diuinitas, seu potentie intellectuales illis coniunctæ, re ipsa sint principium Quo, tum generandi (in Patre) tum spirandi, vt rectè Caietanus, Torres, & Suarez loc. cit.

13 IV. Secundum oppositam sententiam sequitur, esse quartum constitutum in diuinis, saltem ratione distinctum à Patre, Filio, & Spiritu sancto; quod tamen si fiat, sicut Ockam & Gabriel merito tamen velut absurdum improbat Torres artic. 4. part. 2. ne videamur insinuare quaternitatem personarum. V. Spiritus sanctus necessariò procedit, vt mutus amor inter Patrem & Filium: sed mutus amor vt sic formaliter necessariò procedit à duobus, seu pluribus, quæ plures sunt: Ergo etiam Spiritus sanctus procedit à Patre & Filio, quæ plures personæ sunt. Atque hæc etiam est ratio S. Thomæ cit. quæst. 36. a. 4. ad 1.

14 Ex quo colligitur, cum S. Thomas ibidem ait, Spiritum sanctum procedere à Patre & Filio, in quantum sunt vnum in virtute spiratiua, quæ quodammodo significat naturam cum proprietate, non loqui de proprietate spirationis actiue; sed indefinite intellectus esse proprietatem personalem, seu Patris seu Filij; non quod proprietas formaliter & intrinsece sit aut constituat virtutem spiratiuam; sic enim non esset eadem virtus spiratiua in vtroque; sed quod sit conditio ad hoc requisita, vt virtus illa in actum prodeat. Argumenta vero cetera contrariæ sententiæ faciliè ex dictis soluentur.

15 Assertio V. Tam Patri, quam Filio, per se ac ex propria sua ratione conuenit spirare Spiritum sanctum. Ita communis cum S. Thomæ cit. q. 36. art. 4. contra Scotum in r. d. 12. qui putauit, esse quasi per accidens; quod Spiritus sanctus procedat à duabus personis, vt dictum. Probatur & declaratur. Quia Pater & Filius spirant Spiritum sanctum, quatenus se mutuo amant; at vero per se illis conuenit se mutuo amare; sicut omni creaturæ intelligenti per se est amare summum & infinitum bonum debito modo propositum. Accedit, quod etiam conditio ad spirandum requisita, per se ac necessariò tam Patri, quam Filio conuenit: ea enim est habere potentiam spirandi ante omnem productionem, per eandem potentiam factam, vt suo loco quæst. 2. dictum: quod quidem tam Patri, quam Filio conuenit: nam & Filio prius origine communicatur voluntas à Patre, quam sit spiratio; cum hæc generationem Filij supponat. Atque ex his etiam colligi potest, pro quo supponat vocabulum *spirator*, seu vnum principium spirationis; de qua re sunt admodum varij modi loquendi, vt videre est apud citatos: ad cuius explicationem esto hæc

16 Assertio VI. Si spirator accipiat pro illo principio, quod non solum includit totam virtutem spirandi, sed etiam omnem conditionem ad æquatè necessariam in tali principio (vt sunt paternitas & filiatio simul, ex dictis) sic supponit pro Patre & Filio simul: si vero accipiat spirator simpliciter pro habente vim spirandi, cum conditio requisita ad spirandum, tum supponit indefinite pro personâ subsistente in hac virtute

spiran-

spirandi, ita vt ex parte virtutis dicat singularitatem; ex parte vero subsistentiæ confuse ac indeterminate dicat subsistens in illa virtute, cum conditione sufficienti ad spirandum; adeoque personam habentem talem virtutem seu spirationem: qua ratione etiam de Patre & Filio tam simul, quam sigillatim prædicatur. Ita recte hanc rem exposuit inter alios Suarez lib. 10. cap. 7. num. 6. & sumitur ex S. Thoma cit. q. 36. art. 4. Nam in respon. ad 4. ita ait: *Cum dicimus, Pater & Filius sunt vnum principium, hoc quod dico principium, non habet determinatam suppositionem; (nimirum pro vna solum persona determinata) imo confusam, pro duabus personis simul.* Et ibidem respon. ad 6. *Pater & Filius, inquit, sunt idem principium, secundum quod by principium supponit confuse & indistincte pro duabus personis simul.* Quibus verbis prior pars assertionis traditur. Neque enim supponere confuse, vsurpauit S. Thomas more *sophistarum huius temporis*, inquit Torres cit. a. 4. part. 3. comment. sed hoc vult, nomen principij hoc sensu non supponere singulatim pro Patre solum, neque pro Filio solum, sed pro illis duobus simul.

17 Alteram vero assertionis partem indicat S. Thomas ibidem ad 5. cum ait: *Hec propositio etiam est vera: Vnum principium spiritus sancti est Pater, & Filius, quia hoc, quod dico, principium, non supponit pro vna persona tantum, sed indistincte pro duabus: hoc est, indefinite siue pro Patre, siue pro Filio.* Ex quibus efficitur, nomen principij seu spiratoris tam de vtraque persona Patris ac Filij simul, quam etiam sigillatim de vnaquaque posse prædicari; sed diuerso sensu, vt dictum.

18 Ita in simili etiam diximus supra quaestio. prim. dub. sext. de vocula *DEVS*, quanquam inter *DEVM* & spiratorem hoc est discrimen, quod Spiritus sanctus procedit à Patre & Filio, non formaliter vt sunt vnum in essentia, sic enim etiam procederet à seipso; sed vt sunt duæ personæ distinctæ, habentes tamen eandem virtutem spirandi, cum debita conditione ad spirandum requisita; creaturæ autem procedunt à tribus personis, non vt formaliter sunt personæ distinctæ; procederent enim quamuis per impossibile tantum esset vna persona, vt docent Sanctus Thomas citat. d. 11. & Caietanus citat. quaestio. 36. articulo 4. ex communi, sed vt sunt vnum in essentia, quod indicat etiam S. Thomas cit. q. 36. a. 4. ad 7.

DVBIVM VIII.

An Pater & Filius se, & creaturas diligant Spiritu sancto.

S. Thomas 1. p. q. 37. a. 2.

1 **N**ON est quidem res hæc magni admodum momenti, non solum quia de modo solum loquendi disputatio est; sed etiam quia nec de ipso quid loquendi modo aliquid vndequaquam certum, vel ex Scriptura, vel ex Patribus siue Concilijs decerni potest; cum vti quidem modus ille

loquendi ab ijs nusquam damnatur, ita nec fere etiam discrete approbetur, vel vsurpetur; si vnum vel alterum Patrem excipias, vt dicemus. Quare etsi quidem de hac re non sit admodum pugnantum; quia tamen hæc res admodum inter Doctores ventilatur, & hinc etiam fere pendet resolutio de simili modo loquendi, An Pater sapiat aut dicat verbo, &c. operæ pretium est, paucis explicare quod sentimus.

2 Tres sunt igitur hæc de re Doctorum sententiæ. Prima vniuersim negat, vilo vero sensu proprie dici posse, Patrem & Filium diligere se, vel creaturas Spiritu sancto. Ita Goffredus & Simon Tornacensis apud Capteolum in 1. dist. 32. q. 1. a. 1. Durandus in 1. d. 32. q. 1. Molina hic q. 37. a. 2. & fere Torres ibidem, ac Suarez lib. 11. cap. 3. alijque nonnulli recentiores.

3 Secunda sententia est, veram quidem esse hanc propositionem, Pater & Filius diligunt se Spiritu sancto, vt quæ apud Augustinum reperitur, vt videbimus: hanc autem falsam, Pater & Filius diligunt creaturas Spiritu sancto; vt quæ apud SS. Patres nusquam reperitur. Ita Scotus in 1. d. 32. q. 2. Argumenta vtriusque sententiæ inferius referemus & refellemus.

4 Tertia sententia est, vtramque propositionem aliquo proprio sensu veram esse. Ita S. Thomas q. 37. a. 2. & communior Doctorum, vt videbimus. Differunt tamen isti authores. Quidam enim dicunt, eiusmodi locutiones esse veras, si Spiritus sanctus accipiat pro amore essentiali; quod à nonnullis Alens tributur, sed immerito, vt notauit Vasquez disp. 151. cap. 1. Communis, & vera sententia docet, esse veras, si diligere notionaliter, ipseque Spiritus sanctus proprie pro tertia persona accipitur.

5 Assertio I. Propositio illa, Pater & Filius diligunt se Spiritu sancto, aliquo vero ac proprio sensu vera, & admitenda videtur; non absolute neganda. Ita S. Thomas cit. q. 37. a. 2. Caietanus & plerique Thomistæ recentiores ibidem, Bonaventura in 1. d. 32. a. 1. q. 1. & 2. Scotus cit. q. 2. Capteolus q. 1. a. 1. Gabriel q. 2. a. 2. Marsilius in 1. q. 14. a. 4. Gregorius de Valentia q. 11. pun. 2. Vasquez disp. 151. c. 2. adeoque plerique Scholastici veteres & recentiores, vt agnoscit etiam Suarez l. c.

6 Probatur potissimum ex Augustino lib. 6. de Trinit. cap. 5. qui ita locutus videtur, cum ait: *Spiritus sanctus est, quo genitus à generante diligitur, genitoremque suum diligit.* Et quamuis exponi hæc locutio possit, in sensu identico & quasi materiali, vt sensus sit, Spiritus sanctus est id (nimirum essentia) quo genitus à generante diligitur, &c. vt etiam exponit Suarez loc. citat. quia tamen S. Augustinus voculam *id* non vsurpauit, & prædicatū alioqui sensum formalem reddit, rectius etiā formali sensu accipitur.

Accedit quod ita etiam expresse loquitur Hugo Victorinus in epist. ad Bernardum: *si recte inquit, diceret amare amore, qui à te procedit, cur non Pater & Filius dicantur amare amore, qui ab ipsis procedit?* Sed hoc argumentum sane non conuincit; quia nos etiā recte dicimur intelligere & sapere verbo à nobis producto, sed non Pater verbo à se

producto,